

Europos
Komisija

Baudos už konkurencijos teisės pažeidimus

Ko siekiama baudomis?

Su konkurencijos teisės pažeidimais susijusios Komisijos politikos tikslas – prevencija. Todėl Komisija teikia išsamias gaires, kaip laikytis konkurencijos teisės. Jeigu įmonės pažeidžia teisę, joms gali grėsti baudos. Baudomis, be prevencijos, siekiama ir šių dviejų tikslų: nubausti ir atgrasyti. Pažeisti konkurencijos taisykles, jeigu už tai nebaudžiama, pelninga, dėl to įmonės tai ir daro. Pavyzdžiui, karteliai – OECD išnagrinėjo keletą kartelių veiklą ir apskaičiavo, kad dėl jų susitarimo kaina vidutiniškai padidėja 15–20 proc., o kartais daugiau nei 50 proc.ⁱ Jei kartelis veikia kelerius metus, jam priklausančios įmonės pelnosi iš tokių didesnių kainų kiekvienais kartelio metais. Į tai reikia atsižvelgti skiriant baudą, jeigu norima, kad bauda prevenciškai paveiktų visą pramonę.

Komisijos baudų skyrimo politika grįsta principu, kad vieni pažeidimai labiau kenkia ekonomikai nei kiti, pvz., su didelės vertės pardavimu susiję pažeidimai kenksmingesni nei pažeidimai, susiję su mažesnės vertės pardavimu, o ilgą laiką trunkantys pažeidimai daro daugiau žalos nei trumpalaikiai pažeidimai.

Kaip apskaičiuojamos baudos?

Susijusio pardavimo vertės procentinė dalis.

Pradinis baudos atskaitos taškas – su pažeidimu susijusio įmonės produkto metinio pardavimo procentinė dalis. Susijęs pardavimas paprastai būna produktų, su kuriais susijęs pažeidimas, pardavimas paskutiniaisiais visais pažeidimo vykdymo metaisⁱⁱ. Susijusio įmonės pardavimo vertei taikoma procentinė dalis gali siekti 30 proc. atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, kuris priklauso nuo įvairių veiksnių, kaip antai pažeidimo pobūdžio (pvz., piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, kainų nustatymas, rinkos pasidalijimas), geografinės aprėpties ir nuo to, ar pažeidimas buvo įvykdytas. Karteliams taikoma procentinė dalis dažniausiai svyruoja nuo 15 iki 20 proc.

Trukmė. Susijusio pardavimo vertės procentinė dalis padauginama iš pažeidimo trukmės metų ir mėnesių. Taigi bauda siejama su pardavimo verte pažeidimo laikotarpiu – tai paprastai laikoma tinkamu žalos, kurią pažeidimas padarė ekonomikai per tam tikrą laikotarpį, rodikliu. Todėl laikoma, kad dvejus metus trukusio pažeidimo žala yra dvigubai didesnė nei metus trukusio pažeidimo.

Baudos padidinimas ir sumažinimas. Bauda gali būti padidinta (pvz., jeigu įmonė nusižengia nebe pirmą kartą) arba sumažinta (pvz., jeigu įmonė labai nedaug prisidėjo prie pažeidimo arba jeigu jis buvo skatinamas teisės aktų arba valdžios institucijų). Kartelių atveju bauda bus padidinta vienkartinė 15–25 proc. metinio pardavimo vertės suma, siekiant papildomo atgrasomojo poveikio, ypač trumpalaikiams karteliams. Ja siekiama atgrasyti net nuo bandymo sudaryti kartelį (vadinamasis stojimo mokestis).

Bendra riba. Baudos riba – 10 proc. visos metinės įmonės apyvartos. 10 proc. riba gali būti pagrįsta grupės, kuriai įmonė priklauso, apyvarta, jeigu tos grupės patronuojančioji bendrovė turėjo lemiamos įtakos patronuojamosios bendrovės veiklai pažeidimo laikotarpiu. Be to, galioja penkerių metų senaties terminas nuo pažeidimo pabaigos iki Komisijos tyrimo pradžios.

Atleidimas nuo baudos arba baudos sumažinimas.

Komisija skatina karteliui priklausančias įmones pateikti įrodymų ir padėti Komisijai nustatyti kartelius bei parengti byląⁱⁱⁱ. Įmonė, pirmoji pateikusi pakankamai įrodymų apie kartelį, kad Komisija galėtų pradėti bylą, gali būti visiškai atleista nuo baudų. Vėliau pranešusioms įmonėms skirtina bauda gali būti sumažinta iki 50 proc.^{iv}

Baudos sumažinimas pasiekus susitarimą.

Kartelių atveju Komisija taip pat siūlo 10 proc. sumažinti baudą, jeigu ji susitaria su įmone^v. Pasiekus susitarimą sumažėja administracinės sprendimų dėl kartelių sąnaudos, įskaitant teismo sąnaudas, be to,

taip Komisija gali greičiau išnagrinėti kartelių bylas ir skirti išteklius naujiems tyrimams.

Nepajėgumas mokėti

Išskirtiniais atvejais^{vi} Komisija gali sumažinti baudą, jeigu įmonė pateikia pakankamai aiškių ir objektyvių įrodymų, kad bauda labai pakenks įmonės ekonominiam gyvybingumui. Išsamiai išanalizuojami įvairūs konkrečios įmonės veiksniai ir siekiama kuo objektyvesnės bei kiekybiškai įvertinamos analizės, kad būtų taikomos vienodos sąlygos ir užtikrinamas atgrasomasis poveikis.

Komisijos skiriamų baudų teisinis pagrindas

Sutarties (SESV) 101 ir 102 straipsniais draudžiama įvairi antikoncepcinė veikla. 103 straipsniu Europos Vadovų Tarybai suteikiami įgaliojimai imtis vykdymo užtikrinimo priemonių, be kita ko, skirti baudas.

Tarybos reglamentu Nr. 1/2003^{vii}, kuris pagrįstas SESV 103 straipsniu, Komisijai suteikiami įgaliojimai užtikrinti, kad šios taisyklės būtų vykdomos, ir bausti įmones už pažeidimus. Jame nustatyti principai, kad bauda turėtų būti nustatoma atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą ir trukmę ir neturi viršyti 10 % apyvartos, kaip nurodyta pirmiau.

Kiekviename sprendime Komisija paaiškina, kaip bauda apskaičiuota. Komisija neprivalėjo nustatyti

bendrų gairių, tačiau tai padarė 1998 m.^{viii}, kad jos baudų skyrimo politika būtų skaidresnė ir ji būtų atskaitingesnė už savo veiksmus. Laikui bėgant paaiškėjo, kad vadovaujantis šiomis gairėmis didelėms įmonėms, ypač įmonėms, kurios dalyvavo ilgalaikiuose karteliuose ir kurių produktų apimtis buvo didelė, taip pat įmonėms, kurios nusižengia nebe pirmą kartą, skiriamos per mažos baudos. 2006 m. Komisija peržiūrėjo savo politiką ir parengė aiškesnes gaires įmonėms^{ix}.

Europos Teisingumo Teismas peržiūri visus Komisijos sprendimų aspektus ir turi visus įgaliojimus keisti skirtas baudas. Komisija sėkmingai gynėsi Teisme – daugiau nei 90 proc. baudų vertės pateikus apeliaciją nepakeista.

Kam reikalingos gairės?

Vykdant baudų politiką reikia atsižvelgti į daugybę įvairių faktinių aplinkybių, iš anksto numatyti visas tokias aplinkybes itin sudėtinga. Todėl Komisija turi galimybę prireikus pakeisti ir atnaujinti gaires, o jose aiškiai nustatyta galimybė atitinkamais atvejais nuo jų nukrypti.

Dauguma nacionalinių konkurencijos institucijų laikosi tokio paties požiūrio ir baudas skiria vadovaudamosi gairėmis, kurios iš esmės atitinka Europos Komisijos nustatytas gaires.

Trumpai

Bazinė bauda	Susijusio pardavimo vertės procentinė dalis (0–30 proc.) x trukmė (metai arba trumpesni nei metai laikotarpiai) + 15–25 proc. Susijusio pardavimo vertės: papildomas atgrasomasis poveikis karteliams
Padidinimo priešastys	Atsakomybę sunkinantys veiksniai pvz., vadovavimas tinklui, nebe pirmas pažeidimas ar trukdymas tyrimui
Sumažinimo priešastys	Atsakomybę lengvinantys veiksniai pvz., menkas vaidmuo arba teisės aktais skatinamas elgesys
Taikoma bendra viršutinė riba	10 proc. Apyvartos (už vieną pažeidimą)
Papildoma sumažinimo galimybė	Sumažinama: 100 proc. Pirmai įmonei, iki 50 proc. Antrai, 20–30 proc. Trečiai ir iki 20 proc. Kitoms įmonėms
	Susitarimas: 10 proc.
	Sumažinimas dėl nepajėgumo mokėti

ⁱ <http://www.oecd.org/dataoecd/16/20/2081831.pdf>.

ⁱⁱ Kai kuriais atvejais, pvz., kai apyvarta labai pasikeičia, paskutiniųjų kartelio metų rezultatai gali klaidinti; tokiais atvejais Komisija vertina kitus tipiškesnius metus.

ⁱⁱⁱ Pranešimas dėl baudos neskyrimo arba sumažinimo ([OL C 298, 2006 12 8, p. 17](#)).

^{iv} Norinčios pasinaudoti pranešimo dėl baudos neskyrimo arba sumažinimo galimybėmis įmonės gali tiesiogiai arba per teisinį patarėją kreiptis į Komisiją. Įmonės gali kreiptis pagalbos į Komisijos pareigūną specialiais telefono numeriais (+32 2 298 41 90 arba +32 2 298 41 91) arba specialiu fakso numeriu (+32 2 299 45 85).

^v Pranešimas dėl susitarimo (reglamentas [OL L 171, 2008 7 1, p. 3–5](#); pranešimas [OL C 167, 2008 7 2, p. 1–6](#)).

^{vi} Gairių 35 punktas (2006 m.).

^{vii} [OL L 1, 2003 1 4, p. 1–25](#). Reglamentu Nr. 1/2003 pakeistas Reglamentas Nr. 17/1962, kuriame buvo identiškios nuostatos dėl baudų.

OL 13, 1962 2 21, p. 204/62 su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1216/1999, OL L 148, 1999 6 15, p. 5.

^{viii} Baudų apskaičiavimo gairės ([OL C 9, 1998 1 14, p. 3–5](#)).

^{ix} Baudų apskaičiavimo gairės ([OL C 210, 2006 9 1, p. 2–5](#)).

2011 m. lapkričio mėn. Šis pranešimas skirtas tik informacinis ir nėra privalomas Europos Komisijai. Jis nesusijęs su įtakos Komisijos baudų gairėmis.

Daugiau informacijos

Europos Komisija. Konkurencijos politikos interneto svetainė

<http://ec.europa.eu/competition>.